

На основу члана 16. став 3, члана 86. став 1, члана 87. став 5, члана 96, члана 97. став 2, члана 194. став 2, члана 199. став 5, члана 239, члана 249. став 1. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18 и 9/20),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК о обављању ваздушног саобраћаја балонима

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником се ближе одређују: услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге сертификат ваздухопловног оператера који обавља јавни-превоз балоном; услови под којима се успоставља и користи систем управљања безбедношћу оператера балона; услови под којима се издаје претходна сагласност на закључење уговора о закупу балона; ближи услови и начин обављања посебних делатности у ваздушном саобраћају које се обављају балоном уз накнаду, услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге потврда о испуњавању услова за обављање балоном посебних делатности високог ризика; услови које мора да испуни оператер балона који обавља некомерцијално летење; садржај изјаве којом оператер балона који обавља некомерцијално летење потврђује да је одговарајуће оспособљен и да располаже средствима за извршавање одговорности у вези са коришћењем балона, као и начин спровођења провере испуњености услова за обављање јавног авио-превоза, посебних делатности у ваздушном саобраћају које се обављају уз накнаду и некомерцијалног летења балоном.

Овим правилником се ближе одређују и број чланова и састав посаде балона, као и услови у погледу радног времена, времена летења, трајања летачке дужности, одмора и слободних дана чланова посаде балона.

Преузимање прописа Европске уније

Члан 2.

Овим правилником се у домаће законодавство преузима Уредба Комисије (ЕУ) 2018/395 од 13. марта 2018. године о утврђивању детаљних правила за управљање балонима у складу с Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета бр. 216/2008.

Уредба Комисије (ЕУ) 2018/395 дата је у Прилогу 1, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) *Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ.

Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 23/12 и 104/17);

2) *Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 од 3. новембра 2011. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура у вези са члановима посаде цивилног ваздухоплова у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког особља („Службени гласник РС”, број 60/19);

3) *Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 од 3. августа 2012. године којом се утврђују правила за извршење за сертификацију ваздухоплова и са њима повезаних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине, као и за одобравање организација за производњу и организација за пројектовање. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање („Службени гласник РС”, бр. 5/18 и 1/19);

4) *Уредба (ЕУ) бр. 965/2012* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 од 5. октобра 2012. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура који се односе на делатности у ваздушном саобраћају у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18 и 12/19);

5) *Уредба (ЕУ) бр. 1321/2014* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014 од 26. новембра 2014. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим задацима. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о обезбеђивању континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља који се баве овим пословима („Службени гласник РС”, бр. 5/19 и 59/19);

6) *Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 923/2012* је Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године о утврђивању заједничких правила летења и оперативних одредаба у вези са услугама и поступцима у ваздушној пловидби и измени Сprovedбене уредбе (ЕУ) бр. 1035/2011 и уредаба (ЕЗ) бр. 1265/2007, (ЕЗ) бр. 1794/2006, (ЕЗ) бр. 730/2006, (ЕЗ) бр. 1033/2006 и (ЕУ) бр. 255/2010. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20);

7) *Уредба (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета* је Уредба (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета од 3. априла 2014. године о пријављивању, анализи и праћењу догађаја у цивилном ваздухопловству, о измени Уредбе (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета и о стављању ван снаге Директиве 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета и Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1321/2007 и (ЕЗ) бр. 1330/2007. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);

8) *Уредба (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) бр. 996/2010 од 20. октобра 2010. године која се односи на

истраживање и превенцију удеса и незгода у цивилном ваздухопловству. Ова уредба је у Републици Србији примењена Законом о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС” бр. 66/15 и 83/18).

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значења која су наведена у Прилогу 1. овог правилника.

Појам „држава чланица”, који се користи у овом правилнику тумачи се сагласно тачки 3. Анекса II ЕСАА споразума и одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњује Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.

Услови за обављање ваздушног саобраћаја балонима

Члан 4.

За обављање јавног авио-превоза, посебних делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду, као и некомерцијалног летења балоном, оператер балона мора да испуњава услове који се односе на делатност коју обавља, а који су садржани у Уредби Комисије (ЕУ) 2018/395, датој у Прилогу 1. овог правилника.

Изузетно од става 1. овог члана:

1) оператер балона који намерава да обавља јавни авио-превоз балоном не може да обавља предметну делатност на основу дате изјаве прописане у Прилогу 1. овог правилника, већ је дужан да Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) поднесе захтев за издавање сертификата ваздухопловног оператера;

2) оператер балона који намерава да обавља посебне делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду, које су високог ризика, не може да обавља предметну делатност на основу дате изјаве прописане у Прилогу 1. овог правилника, већ је дужан да поднесе Директорату захтев за издавање потврде о испуњавању услова за обављање посебних делатности високог ризика;

3) у случају узимања балона у закуп, домаћи авио-превозилац је дужан да претходно прибави од Директората сагласност за закључење уговора о закупу.

Сертификат из става 2. тачка 1) овог члана, као и потврду из става 2. тачка 2) овог члана Директорат издаје ако у поступку провере утврди да оператер балона испуњава услове садржане у Прилогу 1. овог правилника у погледу опреме, особља и организације који омогућавају безбедно обављање делатности.

Сертификат из става 2. тачка 1) овог члана, као и потврда из става 2. тачка 2) овог члана издају се на неодређено време и важе све док оператер балона испуњава услове прописане овим правилником.

Ако оператер балона престане да испуњава неки од прописаних услова, сертификат или потврда се могу изменити, суспендовати или ставити ван снаге, у зависности од околности конкретног случаја и њиховог утицаја на безбедност.

Оператери балона који обављају посебне делатности уз накнаду, а које не представљају делатност високог ризика, дужни да Директорату поднесу изјаву о оспособљености за обављање делатности и да ту делатност обављају у складу са одредбама овог правилника и датом изјавом.

У случају да оператер балона из става 6. овог члана не обавља делатност у складу са одредбама овог правилника и датом изјавом, Директорат ће забранити или ограничити оператеру обављање делатности.

У погледу начина вршења надзора над оператерима балона и услова који морају бити испуњени за давање претходне сагласности за закључење уговора о закупу, поред одредаба закона којим се уређује ваздушни саобраћај, сходно се примењују и одредбе прописа којим се уређује обављање ваздушног саобраћаја авионима и хеликоптерима.

У погледу радног времена, времена летења, трајања летачке дужности, одмора и слободних дана чланова посаде балона примењују се одредбе прописа о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова.

Листа посебних делатности у ваздушном саобраћају које се сматрају посебним делатностима високог ризика објављује се на интернет страници Директората.

Ступање на снагу

Члан 5.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 5/1-01-0019/2020-0001

У Београду, 25. децембра 2020. године

Директор

Мирјана Чизмаров

УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕУ) 2018/395
од 13. марта 2018. године
о утврђивању детаљних правила за управљање балонима
у складу с Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета

Члан 1.

Предмет и подручје примене

1. Овом уредбом прописују се детаљна правила за обављање ваздушног саобраћаја балонима, ако ти ваздухоплови испуњавају услове из члана 4. став 1. тач. (б) и (ц) Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.

2. Ова уредба се не примењује на обављање ваздушног саобраћаја везаним балонима на гас.

Члан 2.

Дефиниције

За потребе ове уредбе примењују се следеће дефиниције:

1) „балон” је ваздухоплов с посадом, лакши од ваздуха, без мотора, који се у лету одржава употребом гаса лакшег од ваздуха или употребом горионика у балону, укључујући балоне са гасом, балоне са топлим ваздухом, мешовите балоне и, иако на моторни погон, ваздухопловне бродове са топлим ваздухом;

2) „балон са гасом” је слободни балон који полеће уз помоћ гаса лакшег од ваздуха;

3) „везани балон са гасом” је балон са гасом са системом везивања који балон током лета стално држи причвршћеним за чврсту тачку;

4) „слободни балон” је балон који током лета није стално причвршћен за чврсту тачку;

5) „балон са топлим ваздухом” је слободни балон који полеће помоћу топлог ваздуха;

6) „мешовити балон” је слободни балон који полеће уз помоћ мешавине топлог ваздуха и незапаљивог гаса лакшег од ваздуха;

7) „ваздушни брод са топлим ваздухом” је балон са топлим ваздухом на моторни погон, али који за полетање не користи мотор;

8) „такмичарски лет” је свака летачка активност при којој се балон користи за ваздухопловне трке или такмичења, као и када се ваздухоплов користи у сврху вежбања за ваздухопловне трке или такмичења или за летове до и од места одржавања трка или такмичења.

9) „ваздухопловна манифестација” је свака летачка активност балоном која се изводи као изложба или забава на најављеном догађају отвореном за јавност, укључујући и коришћење ваздухоплова за увежбавање манифестације и за летове до и од места одржавања ваздухопловне манифестације;

10) „показни лет” је сваки лет уз накнаду или другу одговарајућу противвредност, који се састоји од краткотрајног панорамског лета који, ради привлачења нових полазника обуке или нових чланова, обавља организација за обуку одобрена у складу с Уредбом

Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана с циљем промоције летачког спорта или рекреативног летења;

11) „главно место пословања” је главно седиште или регистровано седиште оператера балона у коме се обављају главне финансијске функције и оперативна контрола делатности на које се односи ова уредба;

12) „уговор о закупу без посаде” је уговор између субјеката у складу с којим је за управљање балоном одговоран купац.

Члан 3.

Летачке активности

1. Оператери балона управљају балоном у складу са захтевима из Главе *BAS* Анекса II ове уредбе.

Међутим, први подстав овог става не примењује се на организације за пројектовање или производњу које испуњавају услове из члана 8, односно члана 9. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 и које управљају балоном, у оквиру права која су им одобрена, за потребе увођења или измене типова балона.

2. Одступајући од члана 8. став 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, захтев за сертификацију који је у том члану прописан не примењује се на оператере који обављају комерцијално летење балонима.

Ови оператери могу обављати комерцијално летење балонима након што надлежном органу доставе изјаву да имају способност и средства за извршавање одговорности повезаних с управљањем балоном. Они такву изјаву подносе и управљају балоном, поред захтева из Главе *BAS*, у складу са захтевима из Главе *ADD* Анекса II ове уредбе.

Међутим, други подстав овог става не примењује се на оператере који обављају следеће летове балонима:

а) летове чији се трошкови расподељују на четири лица или мање, укључујући пилота, под условом да директне трошкове лета балона и сразмерни део годишњих трошкова складиштења, осигурања и одржавања балона деле сва та лица;

б) такмичарске летове или ваздухопловне манифестације под условом да је накнада или било која друга противвредност за такве летове ограничена на повраћај директних трошкова лета балона и сразмерног дела годишњих трошкова за складиштење, осигурање и одржавање балона и да додељена награда не прекорачује вредност коју је одредио надлежни орган;

ц) показне летове с четири лица или мање, укључујући пилота, као и летове за потребе искакања падобранаца које обавља организација за обуку која има главно место пословања у држави чланици и која је одобрена у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана за потребе промоције спортског или рекреативног летења, под условом да та организација користи балон на основу власништва или уговора о закупу без посаде, да се летом не остварује добит која се расподељује изван организације и да такви летови представљају само споредну делатност организације;

д) летове за потребе обуке које обавља организација за обуку чије се главно место пословања налази у држави чланици и која је одобрена у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 1178/2011.

Члан 4.

Прелазне одредбе

Сертификати, овлашћења и одобрења које су државе чланице издале оператерима балона пре 8. априла 2019. године у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 965/2012 или у складу с одредбама националног закона које су усклађене са чланом 10. ст. 2. и 3. и ставом 5. тачка (б) Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012 остају на снази до 8. октобра 2019. године.

До 8. октобра 2019. године, свако позивање на изјаву у овој уредби сматра се позивањем на сертификате, овлашћења или одобрења које су државе чланице издале пре 8. априла 2019. године.

Члан 5.

Ступање на снагу и примена

Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Примењује се од 8. априла 2019. године.

Ова је уредба у целости обавезујућа и директно се примењује у свим државама чланицама.

АНЕКС I

ДЕФИНИЦИЈЕ

(ДЕО-DEF)

За потребе Анекса II ове уредбе примењују се следеће дефиниције:

1) „прихватљиви начини усаглашавања (AMC)” су препоручени стандарди које је усвојила Агенција, којима се обезбеђују начини усаглашавања са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за извршење ове уредбе;

2) „алтернативни начини усаглашавања (AltMoC)” означавају оне начине којима се предлаже алтернатива за постојеће прихватљиве начине усаглашавања или оне којима се предлаже нов начин постизања усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за извршење те уредбе, за које не постоји прихватљив начин усаглашавања који је усвојила Агенција;

3) „пилот који управља ваздухопловом” је пилот који је одређен да управља ваздухопловом и који је одговоран за безбедно обављање лета;

4) „члан посаде” је лице кога је оператер одредио за обављање дужности у балону или, ако су дужности директно повезане са коришћењем балона, на земљи;

5) „члан летачке посаде” је члан посаде који поседује одговарајућу дозволу, задужен за послове који су суштински за коришћење ваздухоплова током трајања летачке дужности;

б) „психоактивне супстанце” су алкохол, опијати, канабиноиди, седативи и хипнотици, кокаин, други психостимуланси, халуциногени, као и испарљиви растварачи, док су кофеин и дуван изузети;

7) „удес” је догађај у вези с коришћењем балона који се догодио од тренутка почетка надувавања балона до тренутка када је балон потпуно издуван, у којем је:

а) лице претрпело смртоносне или озбиљне повреде услед боравка у балону или директног контакта с неким делом балона, укључујући делове који су се одвојили од балона, изузев повреда насталих као последица природних узрока и самоповређивања или су повреде нанела друга лица;

б) балон оштећен или претрпео структурни недостатак који негативно утиче на јачину његове структуре, перформансе или летне карактеристике и који захтева већу поправку или замену оштећене компоненте; или

ц) балон нестао или је потпуно недоступан;

8) „незгода” је догађај који није удес, а повезан је с коришћењем балона и утиче или би могао да утиче на безбедност коришћења балона;

9) „озбиљна незгода” је догађај повезан с коришћењем балона који се догодио од тренутка почетка надувавања балона до тренутка када је балон потпуно издуван, током кога је постојала велика вероватноћа да дође до удеса;

10) „критичне фазе лета” означавају полетање, завршни прилаз, неуспели прилаз, слетање, као и друге фазе лета које пилот који управља ваздухопловом одреди као критичне за безбедно управљање балоном;

11) „приручник за управљање ваздухопловом (AFM)” је документ који садржи примењива и одобрена оперативна ограничења балона и информације о балону;

12) „опасна роба” су предмети или материје који могу да представљају ризик за здравље, безбедност, имовину или животну средину и који су наведени у листи опасне робе у Техничким инструкцијама или су класификовани у складу са тим инструкцијама;

13) „Техничке инструкције (TI)” су последње важеће издање Техничких инструкција за безбедан превоз опасног терета ваздушним путем, укључујући Додатке и Прилоге, које је одобрила и објавила Међународна организација цивилног ваздухопловства у документу 9284-AN/905;

14) „оперативно место” је место које је одабрао пилот који управља ваздухопловом или оператер, ради слетања, полетања или ношења спољашњег терета;

15) „допуна горива” је пуњење цилиндара с горивом или резервоара за гориво из спољног извора, искључујући замену самог цилиндра за гориво;

16) „ноћ” је временски период између краја вечерњег грађанског сумрака и почетка јутарњег грађанског свитања. Грађански сумрак се завршава увече када је центар сунчевог диска 6 степени испод хоризонта, а почиње ујутру када је центар сунчевог диска 6 степени испод хоризонта;

17) „посебне делатности које се обављају балоном” означавају сваку делатност која се обавља балоном, која може бити комерцијална и некомерцијална, чија главна сврха није превоз путника ради разгледања или стицања доживљаја летења балоном, већ летови у циљу искакања падобранаца, подизање и пуштање змаја са висине, ваздухопловне манифестације, такмичарски летови или сличне посебне активности;

18) „терет који се превози” је укупна маса путника, пртљага и преносиве посебне опреме;

19) „маса празног балона” је маса утврђена мерењем балона са свом постављеном опремом како је назначено у приручнику за управљање ваздухопловом (AFM);

20) „уговор о закупу с посадом” је уговор између оператера у складу с којим је за управљање балоном одговоран закуподавац;

21) „комерцијални превоз путника балоном” (CPB) је облик јавног авио-превоза балоном којим се путници превозе ради разгледања или стицања доживљаја летења балоном уз новчану накнаду или другу противвредност;

22) „јавни авио-превоз (CAT)” је лет ваздухоплова ради превоза путника, робе или поште уз накнаду или другу противвредност.

АНЕКС II

ОБАВЉАЊЕ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА БАЛОНОМ (ДЕО-ВОР)

ГЛАВА ВАС ОСНОВНИ ОПЕРАТИВНИ ЗАХТЕВИ

Одељак 1. Општи захтеви

ВОР.BAS.001 Подручје примене

У складу с чланом 3. ове уредбе, ова глава утврђује захтеве које мора да испуни сваки оператер балона, изузев организација за пројектовање и производњу које су наведене у члану 3. став 1. други подстав.

ВОР.BAS.005 Надлежни орган

Надлежни орган је орган кога је именovala држава чланица у којој се налази главно место пословања оператера или, ако оператер нема главно место пословања, место где оператер има пословно седиште или боравиште. Надлежни орган подлеже захтевима из члана 3. Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012, у складу с чланом 1. став 7. наведене уредбе.

ВОР.BAS.010 Доказивање усклађености

а) На захтев надлежног органа који проверава сталну усаглашеност оператера у складу с тачком ARO.GEN.300 став а) тачка 2) Анекса II Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012, оператер је дужан да докаже да је усаглашен са захтевима из Анекса IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и са захтевима ове уредбе.

б) За доказивање усклађености оператер је дужан да користи неко од следећих средстава:

- 1) прихватљиве начине усаглашавања (*AMC*);
- 2) алтернативне начине усаглашавања (*AltMoC*).

ВОР.BAS.015 Показни летови

Показни летови морају да се:

- а) обављају дању, према правилима визуелног летења (*VFR*) и
- б) надзиру у погледу безбедности од стране лица кога је именovala организација која обавља показне летове.

ВОР.BAS.020 Хитно реаговање на безбедносни проблем

Оператер је дужан да примени:

- а) безбедносне мере које је наложио надлежни орган у складу са ставом ц) тачке ARO.GEN.135 Анекса II Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012; и
- б) налоге за пловидбеност и остале обавезне информације које је издала Агенција у складу с чланом 20. став 1. тачком (j) Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.

ВОР.BAS.025 Одређивање пилота који управља ваздухопловом

Оператер је дужан да за пилота који управља ваздухопловом одреди лице које је оспособљено за послове пилота који управља ваздухопловом у складу с Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011.

ВОР.BAS.030 Одговорности пилота који управља ваздухопловом

а) Пилот који управља ваздухопловом:

1) одговоран је за безбедност балона и сваког лица или имовине који се у њему превозе током лета балона;

2) одговоран је за почетак, ток или прекид лета у интересу безбедности;

3) гарантује усклађеност са свим важећим оперативним процедурама и листама провере;

4) започиње лет само ако је сигуран у усклађеност са свим оперативним ограничењима, што подразумева:

i. да је балон пловидбен;

ii. да је балон прописно регистрован;

iii. да се инструменти и опрема, који су неопходни за обављање лета, налазе у балону и да су исправни;

iv. да је маса балона таква да се лет може обављати у оквиру ограничења дефинисаних у приручнику за управљање ваздухопловом (*AFM*);

v. да су опрема и пртљаг правилно укрцани и осигурани; и

vi. да оперативна ограничења која су наведена у приручнику за управљање ваздухопловом (*AFM*) неће бити прекорачена за време лета;

5) дужан је да обезбеди да се обави претполетни преглед у складу са захтевима Анекса I Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014;

6) одговоран је за давање упутстава пре лета свим лицима која помажу при надувавању и издувавању куполе;

7) дужан је да обезбеди да лица које помажу при надувавању и издувавању куполе носе одговарајућу заштитну одећу;

8) дужан је да се увери да је одговарајућа опрема која се користи за случај опасности лако доступна за тренутну употребу;

9) дужан је да обезбеди да нико неће пушити у балону нити у његовој директној близини;

10) дужан је да спречи превоз балоном лица које изгледа да је под утицајем психоактивних супстанци у мери да би могла бити угрожена безбедност балона или лица у њему;

11) дужан је да све време током лета има контролу над балоном, изузев ако неки други пилот преузме управљање;

12) у случају опасности која захтева хитно доношење одлуке и деловање, дужан је да предузме све радње које сматра неопходним у тим околностима. У таквим случајевима може, у интересу безбедности, у мери у којој је то неопходно, одступити од правила, оперативних процедура и метода;

13) не сме да настави лет даље од најближег оперативног места на коме владају одговарајући временски услови у случају да је његова способност за извршавање дужности знатно умањена због болести, умора, недостатка кисеоника или неког другог узрока;

14) дужан је да по завршетку лета или серије летова у путну књигу балона евидентира податке о коришћењу балона, као и о свим кваровима који су му познати или на које сумња;

15) дужан је да о било којој озбиљној незгоди или удесу у вези с балоном без одлагања, на најбржи могући начин, обавести орган државе на чијем се подручју догодио догађај, а који је надлежан за безбедносну истрагу, као и да обавести хитне службе;

16) дужан је да без одлагања о радњи незаконитог ометања обавести надлежни орган и орган локалних власти кога је одредила држава на чијем је подручју извршено незаконито ометање; и

17) дужан је да без одлагања пријави одговарајућој јединици за пружање услуга у ваздушном саобраћају (ATS) настале опасне временске прилике или услове летења који могу утицати на безбедност других ваздухоплова.

б) Пилот који управља ваздухопловом не сме да обавља дужности у балону у следећим случајевима:

1) ако је спречен да обавља своје дужности из било ког разлога, укључујући повреду, болест, утицај лекова, умор или утицај психоактивне супстанце или се из другог разлога осећа неспособним;

2) ако не испуњава услове у погледу здравствене способности.

ц) Ако у управљању балоном учествују и чланови посаде, пилот који управља ваздухопловом:

1) дужан је да обезбеди да су током критичних фаза лета или кад год се то сматра неопходним у интересу безбедности, сви чланови посаде на прописаним местима и да не обављају никакве друге радње изузев оних потребних за безбедно управљање балоном;

2) не сме да започне лет ако члан посаде није у стању да обавља своје дужности из одређеног разлога, што подразумева повреду, болест, утицај лекова, умор или утицај психоактивне супстанце или се из неког другог разлога осећа неспособним;

3) не сме да настави лет даље од најближег оперативног места на коме владају одговарајући временски услови у случају да је способност за извршавање дужности члана посаде знатно умањена због болести, умора, недостатака кисеоника или неког другог узрока; и

4) дужан је да обезбеди да сви чланови посаде могу да међусобно комуницирају на истом језику.

ВОР.BAS.035 Овлашћења пилота који управља ваздухопловом

Пилот који управља ваздухопловом овлашћен је да:

а) издаје наредбе и предузима све одговарајуће мере како би осигурао безбедност балона, лица и имовине који се њиме превозе; и

б) не дозволи улазак или превоз лица или пртљага који могу представљати потенцијалну опасност по безбедност балона, лица или имовине који се њиме превозе.

ВОР.BAS.040 Одговорности чланова посаде

а) Сваки члан посаде одговоран је за правилно извршавање својих дужности повезаних с управљањем балоном.

б) Чланови посаде не смеју да обављају дужности у балону ако за то нису способни из било ког разлога, што подразумева повреду, болест, утицај лекова, умор или утицај неке психоактивне супстанце или ако се из неког другог разлога осећају неспособнима.

ц) Чланови посаде су дужни да пилота који управља балоном обавесте:

1) о сваком недостатку, квару, неисправности или оштећењу за које сматрају да могу утицати на пловидбеност или безбедно коришћење балона, укључујући и системе који се користе у случају опасности;

2) о свакој незгоди.

д) Члан летачке посаде који обавља дужности код више оператера дужан је:

1) да води личну евиденцију о времену летења и периодима одмора, ако је то применљиво; и

2) да сваком оператеру достави податке потребне за планирање активности у складу с важећим захтевима у погледу ограничења времена летења и времена дужности, као и захтевима у погледу одмора.

ВОР.BAS.045 Усклађеност са законима, прописима и процедурама

а) Пилот који управља ваздухопловом и остали чланови посаде дужни су да поштују законе, прописе и процедуре оних држава у којима се обављају летови.

б) Пилот који управља ваздухопловом мора да буде упознат са законима, прописима и процедурама који се односе на обављање његових дужности и који се примењују на подручја која се прелећу, оперативна места која ће користити, као и на навигациону опрему.

ВОР.BAS.050 Документи, приручници и информације који се налазе у ваздухоплову

а) У ваздухоплову у току лета морају да се налазе оригинални примерци или копије следећих докумената, приручника и информација:

1) оперативна ограничења, процедуре које су примењују у уобичајеним, ванредним ситуацијама и у случају опасности и остале релевантне информације које су специфичне за оперативне карактеристике балона;

2) подаци из поднетог *ATS* плана лета, ако је то потребно у складу са Додатком 4 Анекса Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012;

3) важеће и примерене ваздухопловне карте подручја планираног лета.

б) Оригинални примерци или копије следећих докумената, приручника и информација морају да се налазе у ваздухоплову у току лета или се чувају у помоћном возилу:

1) уверење о регистрацији;

2) потврда о пловидбености, укључујући прилоге;

3) приручник за управљање ваздухопловом (*AFM*) или други одговарајући документ;

4) дозвола за рад радио-станице, ако је балон опремљен радио-комуникационом опремом у складу с ставом а) тачке ВОР.BAS.355;

5) полиса осигурања од одговорности за штету причињену трећим лицима;

б) путна књига балона или други одговарајући документ;

7) друга документација која може да буде потребна за лет или коју захтевају државе изнад којих се обавља лет.

ц) Ако то затражи надлежни орган, пилот који управља ваздухопловом или оператер су дужни да ставе на располагање том надлежном органу оригиналну документацију у року који је одредио надлежни орган, а који не може бити краћи од 24 сата.

ВОР.BAS.055 Опасна роба

а) Транспорт опасне робе у балону обавља се у складу са захтевима из Анекса 18 Чикашке конвенције, укључујући њене последње измене, као и допуне извршене Техничким инструкцијама.

б) Пилот који управља ваздухопловом је дужан да предузме све разумне мере за спречавање ненамерног превоза опасне робе у балону.

ц) Разумне количине оних предмета и супстанци који би се, иначе, могли класификовати као опасна роба, а употребљавају се ради олакшавања безбедности лета, ако је њихово присуство у балону препоручљиво како би се осигурала њихова правремена доступност у оперативне сврхе, сматрају се одобреним у складу с тачком 2.2.1. (а) Дела 1 Техничких инструкција, без обзира да ли је такве предмете и супстанце потребно носити или су намењени за употребу у вези са неким одређеним летом. Пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди да се паковање и утовар тих предмета и супстанци у балон обави тако да се умање ризици за чланове посаде, путнике и балон током лета.

д) О сваком удесу или незгоди који су повезани с опасном робом пилот који управља ваздухопловом или оператер, ако пилот није у стању, без одлагања обавештавају орган надлежан за безбедносне истраге у држави у којој се догађај одиграо, хитне службе те државе, остале органе које је именовала та држава, као и надлежни орган.

ВОР.BAS.060 Избацивање опасне робе

а) На летовима балона који се одвијају изнад густо насељених делова градова, места или насеља или изнад скупа људи на отвореном простору, пилот који управља ваздухопловом не сме да врши избацивање опасне робе.

б) Изузетно од става а), падобранци могу да напусте балон током падобранске манифестације над густо насељеним градовима, местима или насељима или изнад скупа људи на отвореном простору уз ношење средстава која испуштају дим, под условом да су та средства произведена за ту сврху.

ВОР.BAS.065 Путна књига балона

За сваки лет или серију летова се у путну књигу балона или други одговарајући документ уписују подаци о балону, његовој посади и сваком путовању.

Одељак 2

Оперативни поступци

ВОР.BAS.100 Коришћење оперативних места

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да користи само она оперативна места која одговарају типу балона и врсти летова који се њиме обављају.

ВОР.BAS.105 Процедуре за смањење буке

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да узме у обзир оперативне процедуре како би смањио буку изазвану радом система за загревање, водећи рачуна да безбедност има приоритет у односу на смањење буке.

ВОР.BAS.110 Снабдевање и планирање горива и баласта

Пилот који управља ваздухопловом започиње лет само ако су резерве горива или баласта у балону довољне да омогућавају безбедно слетање.

ВОР.BAS.115 Информисање путника

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди пре лета, или ако је то одговарајуће, у току лета, да путници буду обавештени о процедурама и опреми који се користе у уобичајеним ситуацијама, ванредним ситуацијама и у случају опасности.

ВОР.BAS.120 Превоз посебних категорија путника

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди да се лица којима су при превозу балоном потребни посебни услови, помоћ или средства, превозе под условима којима се гарантује безбедност балона и свих лица или имовине који се њиме превозе.

ВОР.BAS.125 Подношење плана лета пружаоцу услуга у ваздушном саобраћају

а) Ако *ATS* план лета није поднет из разлога што се он не захтева на основу става б) тачке *SERA.4001* Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012, пилот који управља ваздухопловом је дужан да достави адекватне информације како би се, ако то буде било потребно, омогућила активација служби за узбуњивање.

б) Ако се лет обавља с оперативног места на којем није могуће поднети *ATS* план лета, иако је он прописан у складу са ставом б) тачке *SERA.4001* Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012, пилот који управља ваздухопловом је дужан да поднесе *ATS* план лета након полетања.

ВОР.BAS.130 Припрема лета

Пре почетка лета пилот који управља ваздухопловом је дужан да се упозна са свим расположивим метеоролошким и ваздухопловним подацима који су примерени за намеравани лет, а што обухвата следеће:

- а) проучавање расположивих актуелних временских извештаја и прогноза;
- б) планирање алтернативног поступка који ће се предузети у случају да се лет не може завршити како је планирано.

ВОР.BAS.135 Пушење у балону

У балону се не сме пушити ни у једној фази лета, као ни у непосредној близини балона.

ВОР.BAS.140 Ношење и коришћење оружја

а) Пилот који управља ваздухопловом дужан је да обезбеди да нико не носи и не употребљава оружје у балону.

б) Изузетно од става а), пилот који управља ваздухопловом може да дозволи ношење и коришћење оружја у балону ако је то неопходно ради безбедности чланова посаде и путника. У таквим случајевима пилот који управља ваздухопловом је дужан да осигура да је оружје обезбеђено када није у употреби.

ВОР.BAS.145 Метеоролошки услови

Пилот који управља ваздухопловом може да започне или настави лет који се обавља по правилима за визуелно летење (*VFR*) само ако најновије доступне метеоролошке информације указују да ће метеоролошки услови на рути и намераваном одредишту у очекивано време њиховог коришћења:

- а) бити на применљивом оперативном минимуму за летење по правилима за визуелно летење или изнад њега; и
- б) бити у оквиру метеоролошких ограничења наведених у приручнику за управљање ваздухопловом (*AFM*).

ВОР.BAS.150 Услови за полетање

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да пре започињања полетања балона провери да ли, према најновијим доступним информацијама, временски услови на оперативном месту омогућавају безбедно полетање и одлазак.

ВОР.BAS.155 Услови за прилаз и слетање

Изузев у случају опасности, пилот који управља ваздухопловом је дужан да, пре него што започне прилаз ради слетања, провери да ли према најновијим доступним информацијама услови на предвиђеном оперативном месту омогућавају безбедан прилаз и слетање.

ВОР.BAS.160 Симулирање ситуација током лета

- а) Ако превози путнике пилот који управља ваздухопловом не сме да симулира ситуације у којима треба применити процедуре које се примењују у ванредним ситуацијама или у случају опасности.
- б) Изузетно од става а), пилот који управља ваздухопловом може да симулира такве ситуације током летова који нису комерцијални летови балона ако врши летове у циљу обуке, било с пилотима ученицима или с путницима, под условом да су путници унапред примерено обавештени о симулацији и да су на њу пристали.

ВОР.BAS.165 Управљање горивом у току лета

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да у редовним временским интервалима врши проверу како би се уверио да преостала количина горива и баласта није мања од горива и баласта потребних за наставак планираног лета и планиране резерве за слетање.

ВОР.BAS.170 Допуна горива док се у балону налазе лица

- а) Допуна балона горивом не сме да се обавља док се у њему налазе лица.
- б) Изузетно од става а), допуна горива мотора ваздушних бродова са топлим ваздухом може се обављати док се у њима налази пилот који управља ваздухопловом.

ВОР.BAS.175 Коришћење система за везивање

Ако је систем везивања потребан у складу с тачком ВОР.BAS.320, пилот који управља ваздухопловом дужан је да га користи барем током слетања.

ВОР.BAS.180 Употреба додатног кисеоника

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди:

а) да сви чланови посаде који су укључени у обављање дужности неопходних за безбедан лет балона током лета употребљавају додатни кисеоник сваки пут када би на висини планираног лета мањак кисеоника могао узроковати смањење способности чланова посаде; и

б) да је додатни кисеоник доступан путницима онда када би мањак кисеоника могао да на њих штетно утиче.

ВОР.BAS.185 Оперативна ограничења ноћу

а) Балони са топлим ваздухом:

1) не смеју да слећу ноћу, осим у случају опасности; и

2) могу да полећу ноћу ако носе довољно горива или баласта за слетање које ће се обавити у току дана.

б) Балони са гасом и мешовити балони:

1) не смеју да слећу ноћу, осим у случају опасности или слетања из предострожности; и

2) могу да полећу ноћу ако носе довољно горива или баласта за слетање које ће се обавити у току дана.

ц) Ваздушним бродовима са топлим ваздухом управља се у складу с њиховим одобреним ограничењима и информацијама за летење ноћу, по правилима визуелног летења (*VFR*).

ВОР.BAS.190 Посебне делатности балоном - процена ризика и листа провере

а) Пре започињања посебних делатности балоном, пилот који управља ваздухопловом је дужан да изврши процену ризика, разматрајући сложеност активности ради утврђивања опасности и повезаних ризика који се тичу намераваног обављања делатности и, ако је неопходно, успоставља мере за њихово ублажавање.

б) Посебне делатности балоном обављају се у складу с листом провере. Пилот који управља ваздухопловом је дужан да успостави ту листу провере и да обезбеди да је за ту посебну активност и за балон који се користи листа примерена, на основу процене ризика и узимајући у обзир све захтеве утврђене у овој глави. Листа мора да буде доступна пилоту који управља ваздухопловом и члановима посаде на сваком лету, ако је релевантна за извршавање њихових дужности.

ц) Пилот који управља ваздухопловом је дужан да редовно преиспитује и ажурира листу провере када је то неопходно, како би се на одговарајући начин узела у обзир процена ризика.

Одељак 3. Перформансе и оперативна ограничења

ВОР.BAS.200 Оперативна ограничења

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди да, током свих фаза лета, балон не прекорачује ограничења из приручника за управљање ваздухопловом (*AFM*) или еквивалентног документа.

ВОР.BAS.205 Мерење масе

а) Мерење масе балона врши произвођач балона или се оно обавља складу с Анексом I Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014.

б) Оператер је дужан да обезбеди да је маса балона утврђена стварним мерењем пре његове прве употребе. Укупни утицај модификација и поправки на масу морају да буду узети у обзир и уредно документовани. Ове информације морају да буду доступне пилоту који управља ваздухопловом. Балон се мора поново мерити ако ефекат модификација или поправки на масу нису познати.

ВОР.BAS.210 Перформансе — опште одредбе

Пилот који управља ваздухопловом може да користи балон само ако су перформансе балона у складу са свим захтевима из Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 и са свим осталим ограничењима која се односе на лет, ваздушни простор или оперативна места која се користе, старајући се при том да се употребљава последње издање карата или мапа.

Одељак 4. Инструменти и опрема

ВОР.BAS.300 Инструменти и опрема — опште одредбе

а) Инструменти и опрема који се захтевају овим одељком морају да буду одобрени у складу с Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012 ако је испуњен један од следећих услова:

- 1) ако се користе за испуњење захтева из тач. ВОР.BAS.355 и ВОР.BAS.360;
- 2) ако су трајно уграђени у балон.

б) Изузетно од става а), следеће инструменте или опрему, који се захтевају овим одељком, није потребно одобрити:

- 1) инструмент или опрему коју користи летачка посада за одређивање путање лета;
- 2) преносиве батеријске лампе;
- 3) тачни мерач времена;
- 4) комплет прве помоћи;
- 5) опрему за преживљавање и сигнализацију;
- 6) уређај за складиштење и расподелу додатног кисеоника;
- 7) алтернативни извор паљења;
- 8) ватрогасно ћебе или ватроотпорни покривач;
- 9) ручни апарат за гашење пожара;
- 10) уже за бацање; и
- 11) нож.

ц) Инструменти и опрема који се не захтевају овим одељком, као и сва друга опрема која се не захтева овим Анексом, али се налази у балону током лета, морају да испуњавају оба следећа услова:

1) информације које се добијају са ових инструмената или опреме летачка посада не сме да користи у циљу испуњења основних захтева пловидбености из Анекса I Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008;

2) инструменти и опрема не смеју да имају утицаја на пловидбеност балона, чак ни у случају њиховог отказа или квара.

д) Инструменти и опрема морају да буду лако употребљиви и приступачни са места на коме седи члан летачке посаде који треба да их користи.

е) Захтевана опрема за случај опасности мора да буде лако доступна за тренутну употребу.

ВОР.BAS.305 Минимални инструменти и опрема за лет

Лет балоном не сме да се започне ако недостаје или ако је неисправан било који инструмент балона или део опреме за планирани лет или ако они не испуњавају захтеване функције.

ВОР.BAS.310 Оперативна светла

Балони који се користе ноћу морају да буду опремљени са:

- а) светлима за избегавање судара;
- б) расветом која обезбеђује одговарајуће осветљење свих инструмената и опреме неопходне за безбедно коришћење балона;
- ц) независном преносивом батеријском лампом.

ВОР.BAS.315 Летачки и навигациони инструменти и опрема

Балони који се користе дању, по правилима за визуелно летење (*VFR*), морају да буду опремљени:

- а) уређајем за приказ смера заношења;
- б) уређајем за мерење и приказ:
  - 1) времена у сатима, минутима и секундама;
  - 2) вертикалне брзине, ако се захтева у складу с приручником за управљање ваздухопловом (*AFM*); и
  - 3) висине по притиску, ако се захтева приручником за управљање ваздухопловом (*AFM*) и захтевима који се односе на ваздушни простор у коме се лети или ако је потребно надzirати висину ради употребе кисеоника.

ВОР.BAS.320 Систем за везивање

Балони морају да буду опремљени системом за везивање пилота који управља ваздухопловом ако је балон опремљен једном од следећих ставки:

- а) посебним одељком за пилота који управља ваздухопловом;
- б) отвором за окретање балона.

ВОР.BAS.325 Додатни кисеоник

Балони који се користе у случајевима у којима је у складу с тачком ВОР.BAS.180 прописано коришћење кисеоника морају да буду опремљени уређајем за складиштење и расподелу кисеоника који има способност да складишти и расподељује потребне залихе кисеоника.

ВОР.BAS.330 Комплет за прву помоћ

- а) Балони морају да имају комплет за прву помоћ.
- б) Комплет за прву помоћ мора да буде:
  - 1) лако доступан за употребу; и
  - 2) редовно допуњаван.

ВОР.BAS.335 Ручни апарати за гашење пожара

Изузев у случају балона са гасом, балони морају да буду опремљени најмање једним ручним апаратом за гашење пожара.

ВОР.BAS.340 Опрема за преживљавање и сигнализацију - летови изнад воде

Пилот који управља балоном којим се лети изнад воде мора пре почетка лета да утврди ризике за преживљавање лица која се налазе у балону у случају принудног слетања. С обзиром на те ризике, пилот који управља ваздухопловом одређује да ли је потребно носити опрему за преживљавање и сигнализацију.

ВОР.BAS.345 Опрема за преживљавање и сигнализацију - потешкоће трагања и спасавања

Балони који лете изнад подручја у којима је трагање и спасавање изузетно отежано, морају да имају опрему за преживљавање и сигнализацију која је примерена подручју које се прелеће.

ВОР.BAS.350 Остала опрема

- а) У балону се морају налазити заштитне рукавице за сваког члана посаде.
- б) Мешовити балони, балони са топлим ваздухом и ваздушни бродови са топлим ваздухом морају да буду опремљени:
  - 1) резервним и независним извором паљења;
  - 2) средством за мерење и приказ количине горива;
  - 3) ватрогасним ћебетом и ватроотпорним покривачем;
  - 4) ужетом за бацање чија је дужина најмање 25 *m*.
- ц) Балони са гасом морају да буду опремљени следећим:
  - 1) ножем;
  - 2) ужетом за бацање чија је дужина најмање 20 *m*, а које је израђено од природних влакана или електростатичког пропусног материјала.

ВОР.BAS.355 Радио-комуникациона опрема

а) Балони морају да буду опремљени радио-комуникационом опремом којом се омогућава комуникација која се захтева у складу с Додатком 4. Анекса Спроведбене уредбе

(ЕУ) бр. 923/2012 и, ако се лет обавља у ваздушном простору треће земље, у складу с прописима треће земље.

б) Радио-комуникациона опрема мора да омогућава комуникацију на ваздухопловној фреквенцији за случај опасности од 121.5 MHz.

ВОР.BAS.360 Транспондер

Балони морају да буду опремљени транспондером секундарног надзорног радара (SSR) са свим захтеваним могућностима у складу с ставом б) тачке SERA.6005 Анекса Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 и, ако се лет обавља у ваздушном простору треће земље, у складу с правом треће земље.

ГЛАВА ADD

ДОДАТНИ ЗАХТЕВИ У ПОГЛЕДУ КОМЕРЦИЈАЛНОГ ЛЕТЕЊА

Одељак 1.

Општи организациони захтеви

ВОР.ADD.001 Подручје примене

У складу с чланом 3. ове уредбе, овом главом се утврђују захтеви које, поред захтева из Главе *BAS*, мора да испуни сваки оператер који обавља комерцијално летење балонима, изузев оператера из члана 3. став 2. последњи подстав.

ВОР.ADD.005 Одговорности оператера

а) Оператер је одговоран за коришћење балона у складу с основним захтевима из Анекса IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, захтевима из ове главе и у складу са својом изјавом.

б) Сваки лет мора да се обави у складу са одредбама оперативног приручника.

ц) Оператер је дужан да обезбеди да је његов балон опремљен и да су сви чланови посаде оспособљени у складу са захтевима за подручје у којем обавља делатност и за врсту делатности.

д) Оператер је дужан да обезбеди да сви чланови посаде који су распоређени за летачке делатности или који у њима директно учествују испуњавају све следеће услове:

1) да су прописно оспособљени и да су примили упутства;

2) да су свесни правила и процедура у вези са својим специфичним дужностима;

3) да су доказали своју способност за обављање својих појединачних дужности;

4) да су свесни својих одговорности и повезаности тих дужности са обављањем целокупне делатности балоном.

е) За сваку врсту балона оператер је дужан да успостави процедуре и упутства за безбедно управљање тим балоном, а у тим процедурама и упутствима морају да се опишу послови и одговорности чланова посаде за све врсте летова. Тим процедурама и упутствима се не сме захтевати од члана посаде да током критичних фаза лета обавља било какве друге активности осим оних које су потребне за безбедан лет балона.

ф) Оператер је дужан да обезбеди да надзор чланова посаде и особља укљученог у управљање балоном обављају лица с одговарајућим искуством и вештинама како би се гарантовало постизање стандарда наведених у оперативном приручнику.

г) Оператер је дужан да обезбеди да су сви чланови посаде и особље које је укључено у управљање балоном упознати са обавезом поштовања закона, других прописа и процедура оних држава у којима се обављају летови, а којима се уређује обављање њихових дужности.

х) Оператер је дужан да одреди процедуре за планирање лета како би осигурао безбедно обављање лета, узимајући у обзир перформансе балона, друга оперативна ограничења и релевантне очекиване услове на предвиђеној рути и на дотичним оперативним местима. Ове процедуре морају да буду наведене у оперативном приручнику.

ВОР.ADD.010 Обавештење о алтернативним начинима усклађивања

Приликом давања изјаве у складу с тачком ВОР.ADD.100, оператер је дужан да достави надлежном органу листу алтернативних начина усаглашавања (*AltMoC*) ако планира да примени *AltMoC* за доказивање усаглашености када се то од њега тражи у складу с тачком ВОР.BAS.010. У случају да је Агенција усвојила повезане прихватљиве начине усаглашавања (*AMC*), предметна листа мора да садржи упућивања на прихватљиве начине усаглашавања (*AMC*) који се замењују.

ВОР.ADD.015 Приступ

а) За утврђивање усаглашености с основним захтевима из Анекса IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и са захтевима из ове уредбе, оператер је дужан да сваком лицу кога је овластио надлежни орган у сваком тренутку омогући приступ сваком објекту, балону, документу, евиденцији, податку, процедурама и свим осталима материјалима релевантним за његову делатност обухваћену подручјем примене ове уредбе, независно да тога да ли је делатност уговорена или није.

б) У случају комерцијалног превоза путника балоном, приступ балону укључује могућност уласка и боравка у балону у току лета, изузев ако би се тиме лет угрозио.

ВОР.ADD.020 Налази

Након пријема обавештења о налазима надлежног органа у складу с тачкама АРО.GEN.350, АРО.GEN.355 и АРО.GEN.360 Анекса II Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012, оператер је дужан да:

- а) утврди основни узрок неусаглашености;
- б) одреди план корективних мера;
- ц) надлежном органу прикаже да је на задовољавајући начин применио план корективних мера у року који је одредио тај надлежни орган, у складу с тачком АРО.GEN.350 Анекса II Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012.

ВОР.ADD.025 Пријављивање догађаја

а) Оператер је дужан да примени, као део свог система управљања, шему пријављивања догађаја којом се предвиђа обавезно и добровољно пријављивање, у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета.

б) Не доводећи у питање став а), оператер је дужан да пријави надлежном органу и организацији која је одговорна за пројектовање балона сваку неисправност, технички квар, прекорачење техничких ограничења или догађај који би указао на нетачност, непотпуност или двосмисленост информација садржаних у подацима за коришћење утврђеним на основу

Анекса I Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012 или било који други догађај који представља незгоду, али не удес или озбиљну незгоду.

ц) Оператер је дужан да предузме неопходне за мере којима се гарантује да пилот који управља ваздухопловом, други члан посаде и свако особље поступа у складу с чланом 9. Уредбе (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета у погледу било које озбиљне незгоде или удеса у вези с летом балона.

ВОР.ADD.030 Систем управљања

а) Оператер је дужан да успостави, примени и одржава систем управљања који обухвата:

1) јасно дефинисане линије одговорности и надлежности у организацији оператера, укључујући непосредну одговорност одговорног руководиоца у погледу безбедности;

2) опис свеукупне филозофије и принципа оператера по питању безбедности, који чине политику безбедности;

3) утврђивање опасности по безбедност у ваздухопловству које произилазе из делатности оператера, њихову процену и управљање повезаним ризицима, укључујући, према потреби, предузимање мера за ублажавање ризика и проверу њихове ефикасности;

4) одржавање особља оспособљеним и стручним за обављање његових задатака;

5) документацију свих кључних процеса система управљања, укључујући и процес указивања особљу на његове одговорности, као и процедуре за измене и допуне ове документације;

б) функцију праћења усклађености оператера с одговарајућим захтевима из овог анекса. Праћење усклађености обухвата систем повратних информација о налазима, које се достављају одговорном руководиоцу оператера како би се обезбедила ефективна примена корективних мера, ако су оне потребне;

7) процесе неопходне за гарантовање усаглашености са захтевима из чл. 4, 5, 6. и 13. Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014.

б) Систем управљања мора да одговара величини оператера и природи и сложености његових активности, узимајући у обзир опасности и повезане ризике својствене овим активностима.

ВОР.ADD.035 Уговорене активности

Ако уговара било који део своје активности која је обухваћена подручјем примене ове уредбе, дужност оператера је да обезбеди да организација с којом је склопљен уговор обавља делатност у складу с основним захтевима из Анекса IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и са захтевима из ове уредбе. Оператер је, такође, дужан да обезбеди да се надлежном органу омогући приступ организацији с којом је склопљен уговор, ради утврђивања усклађености с важећим захтевима.

ВОР.ADD.040 Захтеви који се односе на особље

а) Оператер је дужан да именује одговорног руководиоца који је надлежан да обезбеди да се све делатности обухваћене подручјем примене ове уредбе могу финансирати и обављати у складу с основним захтевима из Анекса IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и са захтевима из ове уредбе. Одговорни руководиоца је надлежан за утврђивање и одржавање ефикасног система управљања.

- б) Оператер је дужан да:
- 1) утврди одговорности особља за све послове и активности које треба обављати;
  - 2) има довољно квалификованог особља за обављање тих послова и активности; и
  - 3) води одговарајућу евиденцију о искуству, квалификацијама и обуци особља.
- ц) Оператер је дужан да именује једно или више лица одговорних за управљање и надзор над следећим областима:
- 1) летачка делатност;
  - 2) земаљска делатност;
  - 3) континуирана пловидбеност, у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 1321/2014.

ВОР.ADD.045 Захтеви који се односе на опрему

Оператер мора да поседује опрему која је довољна да омогући обављање и управљање свим задацима и активностима које су потребне како би се обезбедила усаглашеност с основним захтевима из Анекса IV Уредбе (ЕЗ) 216/2008 и са захтевима из ове уредбе.

Одељак 2

Изјава, пловидбеност и закуп с посадом или без посаде

ВОР.ADD.100 Изјава

а) У изјави из члана 3. став 2. други подстав ове уредбе оператер је дужан да потврди да испуњава и да ће и даље испуњавати основне захтеве из Анекса IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и захтеве из ове уредбе.

б) Оператер је дужан да у изјави наведе следеће податке:

- 1) свој назив;
- 2) место у коме се налази његово главно место пословања;
- 3) име и контактне податке одговорног руководиоца оператера;
- 4) датум отпочињања комерцијалног летења и, ако је то потребно, датум када наступају измене постојећег комерцијалног летења;
- 5) за све балоне који се користе за комерцијално летење: врсту балона, регистрацију, главну базу, врсту летова и организацију за управљање континуираном пловидбеношћу.

ц) Ако је то потребно, оператер је дужан да изјави дода листу алтернативних начина усаглашавања (*AltMoC*), у складу с тачком ВОР.ADD.010.

д) За састављање изјаве оператер користи образац дат у Додатку овог анекса.

ВОР.ADD.105 Измене изјаве и престанак обављања комерцијалног летења

а) Оператер је дужан да без одлагања обавести надлежни орган о свакој промени околности које утичу на његову усаглашеност са основним захтевима из Анекса IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и захтевима из ове уредбе у односу на које је надлежном органу дата изјава, као и о свим променама које се тичу информација из тачке ВОР.ADD.100 став б) и листе алтернативних начина усаглашавања из тачке ВОР.ADD.100 став ц), које су укључене у изјаву или су уз њу придодате.

б) Оператер је дужан да без одлагања обавести надлежни орган о престанку обављања комерцијалног летења балонима.

ВОР.ADD.110 Захтеви у погледу пловидбености

Балон мора да има потврду о пловидбености издату у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 748/2012 или, у случају балона регистрованог у трећој земљи, који је предмет уговора о закупу с посадом или закупа без посаде, у складу с тачком ВОР.ADD.115.

ВОР.ADD.115 Закуп балона с посадом или без посаде који је регистрован у трећој земљи

а) Оператер је дужан да обавести надлежни орган о свим уговорима о закупу с посадом или без посаде балона регистрованог у трећој земљи.

б) Ако је балон који је регистрован у трећој земљи предмет уговора о закупу са посадом, оператер је дужан да обезбеди да ниво безбедности који произилази из примене стандарда безбедности који се односе на континуирану пловидбеност и обављање ваздушног саобраћаја, а који се примењују на оператера балона из треће земље, буде барем једнак нивоу безбедности који произилази из примене захтева Анекса I Уредбе (ЕУ) бр. 1321/2014 и захтева ове уредбе.

ц) Ако је балон који је регистрован у трећој земљи предмет уговора о закупу без посаде, оператер је дужан да обезбеди усаглашеност с основним захтевима који се односе на континуирану пловидбеност, а који су садржани у анексима I и IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, као и са захтевима из ове уредбе.

Одељак 3.

Приручници и евиденција

ВОР.ADD.200 Оперативни приручник

а) Оператер је дужан да изради оперативни приручник.

б) Садржај оперативног приручника мора да одражава захтеве утврђене у овом анексу и не сме да буде у супротности с информацијама које су садржане у изјави оператера.

ц) Оперативни приручник може да се састоји из више делова.

д) Особље оператера мора да има једноставан приступ оним деловима оперативног приручника који се односе на његове дужности.

е) Оперативни приручник мора да се редовно ажурира. Особље оператера мора да буде упознато са изменама оперативног приручника које се односе на његове дужности.

ф) Оператер је дужан да обезбеди да су све информације које се користе као основа за садржај оперативног приручника и све њихове измене тачно наведене у оперативном приручнику.

г) Оператер је дужан да обезбеди да особље разуме језик на коме су написани они делови оперативног приручника који се односе на дужности особља. Садржај оперативног приручника мора да буде приказан тако да се може користити без потешкоћа.

ВОР.ADD.205 Вођење евиденције

а) Оператер је дужан да успостави систем вођења евиденције који омогућава одговарајуће чување и поузданост праћења његових активности.

б) Облик вођења евиденције мора да буде наведен у процедурама или приручницима оператера.

Одељак 4. Летачка посада

ВОР.ADD.300 Састав летачке посаде

а) Минимални састав летачке посаде мора да буде наведен у приручнику за управљање ваздухопловом (*AFM*) или у оперативним ограничењима прописаним за балон.

б) Летачка посада мора да обухвати и додатне чланове летачке посаде ако то захтева врста лета. Број чланова летачке посаде не сме да буде мањи од броја наведеног у оперативном приручнику.

ц) Чланови летачке посаде морају да имају дозволу и овлашћење који су издати или прихваћени у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 и који одговарају дужностима које су им додељене.

д) Чланове летачке посаде може током лета, на њиховој дужности за командама, да замени други одговарајуће оспособљени члан летачке посаде.

е) У случају ангажовања чланова летачке посаде који раде хонорарно или са непуним радним временом, оператер је дужан да се увери да су испуњени сви следећи захтеви:

- 1) захтеви наведени у овој глави;
- 2) Анекс I Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011, укључујући захтеве о скорашњем искуству;
- 3) ограничења у погледу времена летења и времена на дужности и захтеви у погледу одмора који су прописани националним законодавством државе чланице у којој оператер има главно место пословања, узимајући у обзир све услуге које члан летачке посаде пружа другим оператерима.

ВОР.ADD.305 Одређивање пилота који управља ваздухопловом

а) Оператер је дужан да одреди једног пилота у оквиру летачке посаде за пилота који управља ваздухопловом.

б) За пилота који управља ваздухопловом оператер може да одреди само оног члана летачке посаде који:

- 1) је оспособљен за пилота који управља ваздухопловом у складу с Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011;
- 2) има најмање онај ниво искуства који је наведен у оперативном приручнику; и
- 3) има одговарајуће знање о подручју изнад ког се лети.

ВОР.ADD.310 Пружање обуке и обављање провера

Обука и провера чланова летачке посаде који су прописани тачком ВОР.ADD.315 спроводе се:

а) у складу с програмима обуке и наставним плановима које одређује оператер у оперативном приручнику;

б) од стране одговарајуће квалификованог особља, а ако је реч о летачкој обуци и провери, од стране лица која су квалификована у складу с Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011.

ВОР.ADD.315 Периодична обука и провера

а) Сваки члан летачке посаде је дужан да сваке две године заврши периодичну летачку обуку и обуку на земљи, примерену класи балона којим лети, укључујући и обуку о месту на коме је смештена и употреби опреме која се користи у случају опасности и безбедносне опрема која се налази у балону.

б) Сваки члан летачке посаде је дужан да обави код оператера проверу стручности како би показао оспособљеност за спровођење уобичајених поступака, ванредних поступака и поступака у случају опасности, а која обухвата битне аспекте у вези са специјализованим задацима описаним у оперативном приручнику. При обављању тих провера нарочита пажња се мора посветити члановима посаде који обављају летове ноћу, према правилима за визуелно летење (*VFR*).

ц) Провера стручности коју спроводи оператер важи 24 календарска месеца, рачунајући од краја оног месеца у коме је обављена провера или, ако се провера спроводи у оквиру последња три месеца важења претходне провере, од последњег дана важења претходне провере.

Одељак 5.

Општи оперативни захтеви

ВОР.ADD.400 Одговорности пилота који управља ваздухопловом

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да испуни:

а) одговарајуће захтеве шеме извештавања о догађајима коју је успоставио оператер, а која је наведена у тачки ВОР.ADD.025;

б) све захтеве у вези са ограничењима времена летења, времена дужности и захтеве у погледу трајања одмора, а који се примењују на његове активности у складу с националним законодавством државе чланице у којој се налази главно место пословања оператера.

ВОР.ADD.405 Овлашћење пилота који управља ваздухопловом

Без обзира на наведено у тачки ВОР.BAS.035, оператер је дужан да предузме све разумне мере којима се обезбеђује да сва лица које се превозе балоном поштују сва законита наређења која је изрекао пилот који управља ваздухопловом како би се гарантовала безбедност балона, лица и имовине који се њиме превозе или лица и имовине на земљи.

ВОР.ADD.410 Додатни члан посаде балона

Ако се балоном превози више од 19 путника, у њему, поред посаде која је прописана ст. а) и б) тачке ВОР.ADD.300, мора бити присутан најмање један додатни члан посаде, како би могао помоћи путницима у случају опасности. Тај додатни члан посаде мора имати одговарајуће искуство и одговарајућу обученост.

ВОР.ADD.415 Физичка спремност повезана с рођењем и давањем крви

Чланови посаде не смеју да обављају никакве дужности у балону ако би њихова физичка спремност могла бити умањена након рођења или давања крви.

ВОР.ADD.420 Заједнички језик

Оператер је дужан да обезбеди да сви чланови посаде могу да се споразумевају на заједничком језику.

ВОР.ADD.425 Психоактивне супстанце

Оператер је дужан да предузме све расположиве мере како би спречио улазак и боравак у ваздухоплову лица које је под утицајем психоактивних супстанци у оној мери због које би присуство тог лица могло да угрози безбедност балона, лица или имовине која се налази у балону или лица или имовине на земљи.

ВОР.ADD.430 Довођење у опасност

Оператер је дужан да предузме све расположиве мере како би спречио да неко лице са намером, услед нехата или немарности изврши чињење или пропусти да изврши чињење којим би:

- а) довео у опасност балон или лица у њему или на земљи; или
- б) проузроковало или допустило да балон угрози било које лице или имовину.

ВОР.ADD.435 Документи, приручници и информације који се налазе у балону

а) У ваздухоплову у току лета морају да се налазе оригинални примерци или копије следећих докумената, приручника и информација:

- 1) изјава оператера;
- 2) информације о службама трагања и спасавања за подручје намераваног лета;
- 3) оперативни план лета.

б) Оригинални примерци следећих докумената, приручника и информација не чувају се у балону током лета, већ на безбедном месту:

1) документи, приручници и информације из става а), ако се њихове копије налазе у балону у току лета;

2) важећи делови оперативног приручника или стандардних оперативних процедура који се односе на дужности чланова посаде и који им морају бити лако доступни;

3) списак путника, ако се превозе путници;

4) документација о маси из става ц) тачке ВОР.ADD.600.

ц) Ако то затражи надлежни орган, пилот који управља ваздухопловом или оператер су дужни да том надлежном органу ставе на располагање оригиналну документацију, приручнике и информације у року који је одредио надлежни орган, а који не може бити краћи од 24 сата.

ВОР.ADD.440 Опасна роба

Оператер је дужан:

а) да успостави процедуре којима обезбеђује спровођење потребних мера за спречавање нехотичног уноса опасне робе у ваздухоплов; и

б) да пружи члановима посаде потребне информације како би они могли да примерено извршавају своје дужности у вези са опасном робом која се превози балоном или чији се превоз планира.

Одељак 6.

Оперативне процедуре

ВОР.ADD.500 Прорачун горива или баласта

Оператер је дужан да обезбеди да је прорачун резервног горива или баласта документован у оперативном плану лета.

ВОР.ADD.505 Превоз посебних категорија путника

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да успостави процедуре за превоз лица којима су потребни посебни услови, помоћ или средства при превозу балоном, под условима којима се гарантује безбедност балона и свих лица или имовине који се њиме превозе.

ВОР.ADD.510 Посебне делатности које се обављају уз накнаду балоном - стандардне оперативне процедуре

Без обзира на тачку ВОР.BAS.190:

а) Пре започињања посебне делатности која се обавља уз накнаду балоном оператер је дужан да изврши процену ризика при чему оцењује сложеност планиране делатности како би утврдио опасности и повезане ризике делатности и, ако је то потребно, успоставио мере за њихово ублажавање.

б) Пре започињања посебне делатности која се обавља балоном уз накнаду, оператер је дужан да, на основу процене ризика, изради стандардне оперативне процедуре (*SOP*) које су примерене за планирану делатност и балон који се користи. Стандардне оперативне процедуре (*SOP*) морају да буду саставни део оперативног приручника или да представљају посебан документ. Оператер је дужан да редовно преиспитује и ажурира стандардне оперативне процедуре ако је то потребно како би се адекватно узела у обзир процена ризика.

ц) Оператер је дужан да обезбеди да се посебне делатности балоном обављају у складу са стандардним оперативним процедурама (*SOP*).

Одељак 7.

Перформансе и оперативна ограничења

ВОР.ADD.600 Систем за одређивање масе

а) Оператер је дужан да успостави систем којим утврђује на који начин се следеће ставке одређују прецизно за сваки лет како би пилот који управља ваздухопловом био у могућности да провери да ли се поштују ограничења из приручника за управљање ваздухопловом (*AFM*):

- 1) маса празног балона;
- 2) маса терета који се превози;
- 3) маса наточеног горива или баласта;

- 4) маса на полетању;
- 5) утовар балона обављен под надзором пилота који управља ваздухопловом или квалификованог особља;
  - б) припрема документације и располагање њоме.
  - б) Рачунање масе које је засновано на компјутерском прорачуну мора бити подложно провери прорачуна коју обавља пилот који управља ваздухопловом.
  - ц) Документација о маси, у којој су наведене ставке из става а), припрема се пре сваког лета и документује у оперативном плану лета.

Додатак

ИЗЈАВА

у складу с Уредбом Комисије (ЕУ) 2018/395

Оператер

Назив:

Место у коме оператер има главно место пословања.

Име и презиме одговорног руководиоца, као и његови подаци за контакт:

Летови балона

Датум почетка комерцијалног летења и, по потреби, датум промене постојећих комерцијалних летова.

Информације о балонима који се користе, комерцијалним летовима и о управљању континуираном пловидбеношћу ⁽¹⁾:

Тип балона	Регистрација балона	Главна база	Врста летова ⁽²⁾	Организација за управљање континуираном пловидбеношћу ⁽³⁾

Према потреби, листа алтернативних начина усклађивања (*AltMoC*) с позивањем на прихватљиве начине усаглашавања (*AMC*) (прилог овој изјави):

Изјаве

Оператер испуњава и наставиће да испуњава основне захтеве утврђене у Анексу IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и захтеве из Уредбе (ЕУ) 2018/395.

Нарочито, оператер обавља комерцијално летење у складу са следећим захтевима из Главе *ADD* Анекса II Уредбе (ЕУ) 2018/395:

Документација система управљања, укључујући оперативни приручник, испуњава захтеве из Главе *ADD* и сви се летови обављају у складу с одредбама оперативног приручника, на начин како је прописано у Глави *ADD*, тачка *ВОР.ADD.005* став б).

Сви балони који се користе имају потврду о пловидбености која је издата у складу с Уредбом (ЕУ) бр.

748/2012 или испуњавају посебне захтеве пловидбености који се примењују на балоне регистроване у трећој земљи и који су предмет уговора о закупу с посадом или уговора о закупу без посаде, како је прописано у Глави ADD, тачка BOP.ADD.110 и тачка BOP.ADD.115 ст. б) и ц).

- Сви чланови летачке посаде поседују дозволу и овлашћења који су издати или прихваћени у складу с Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011, како је прописано у Глави ADD, тачка BOP.ADD.300 став ц).
- Оператер ће обавестити надлежни орган о свакој промени околности које утичу на његову усаглашеност са основним захтевима утврђеним у Анексу IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и захтевима садржаним у Уредби (ЕУ) 2018/395, а у погледу којих се надлежном органу даје ова изјава, као и о свим изменама информација и листе алтернативних начина усаглашавања који су укључени у ову изјаву и приложени јој, како је прописано у Глави ADD, тачка BOP.ADD.105 став а).
- Оператер потврдује да су сви подаци садржани у овој изјави, укључујући њене прилоге, потпуни и тачни.

Датум, име, презиме и потпис одговорног руководиоца

⁽¹⁾ Попунити табелу. Ако нема довољно простора за навођење података, они се наводе у засебном прилогу.

Прилог се датира и потписује.

⁽²⁾ „Врста летова” односи се на врсту комерцијалног летења које се обавља балоном.

⁽³⁾ Информације о организацији која је одговорна за управљање континуираном пловидбеношћу морају да укључују назив организације, адресу и референтни број одобрења.